

MÓN JURÍDIC

REVISTA DE L'IL·LUSTRE COL·LEGI DE L'ADVOCACIA DE BARCELONA

L'ICAB AFRONTA LA COVID-19 AMB MESURES EN DEFENSA
DE L'ADVOCACIA I POTENCIANT LA FORMACIÓ GRATUÏTA

Núm. 202 - ABRIL/MIG 2020
WWW.ICAB.CAT

CARME GUIL ROMÁN, MAGISTRADA DE LA SECCIÓ PENAL
DE L'AUDIÈNCIA PROVINCIAL DE BARCELONA.

“Quan l’infractor s’enfronta a la víctima percep les conseqüències de la seva acció i es resocialitza de forma més decidida que amb una pena”

Text: Roser Ripoll

En el marc dels Premis a la Justícia 2018, amb els quals el Govern distingeix a 15 persones per la seva contribució a la millora de la justícia va ser guardonada junt a Pascual Ortuño i Montserrat Reqa amb la Medalla d'Honor pels serveis excepcionals a la Justícia. Què ha suposat aquest reconeixement a nivell personal i professional?

La medalla atorgada suposa el reconeixement per la feina feta en dos àmbits, el de Menors víctimes i infractors i la introducció de la justícia restaurativa en l'àmbit penal. Quan treballas intensament per a la consecució d'objectius de millora de la nostra Administració de justícia, l'objectiu no és el reconeixement públic de la feina que fas, però sense dubte, aquest reconeixement és molt d'agrair i t'esperona a seguir endavant.

Com definiria la mediació? Quins avantatges té?

En paraules de l'ONU, la mediació és un procés pel que un tercer ajuda a dues o més parts, amb el seu consentiment, a prevenir, gestionar o resoldre un conflicte, ajudant-los a trobar acords mútuament acceptables.

Però jo prefereixo parlar de mètodes alternatius de resolució de conflictes, o fins i tot, suprimint la paraula "alternatius".

Els avantatges són clars: les parts prenen les regnes, són les que, mitjançant un medador o facilitador, encaren el seu conflicte i decideixen com el volen solucionar. És un mitjà que no mira al passat sinó al present i al futur, i és una llavor preventiva contra nous conflictes.

Les administracions han impulsat suficientment la mediació?

No podem negar que alguna cosa hem avançat per a l'impuls de la mediació, però no ha estat suficient. La llei 5/2012 de mediació en assumptes civils i mercantils no ha estat prou implementada i, de fet, actualment està pendent de tramitació l'avantprojecte de llei d'impuls de la mediació. Per tant, es reconeix que no hi ha hagut una implementació suficient. No només cal reformar la llei, manca la voluntat real d'oferir al ciutadà mitjans alternatius a l'administració de justícia, manca una dotació pressupostària suficient.

“Les administracions públiques haurien de ser les més interessades a promoure i a invertir en la cultura de la pau”

Les administracions públiques haurien de ser les més interessades a promoure aquestes eines i a invertir en la cultura de la pau, el foment del diàleg i en el reconeixement de l'altre com a pressupòsits d'una societat més justa i amb menys conflictes.

Es la impulsora de la mediació penal i la justícia restaurativa. En què consisteix la justícia restaurativa?

Com és viable fer una mediació en aquest sentit?

La justícia restaurativa és un model de justícia penal que es contraposa a la justícia retributiva que és la tradicional, la que tots coneixem. Aquesta només mira a l'infractor i el fet comès i s'adrega a imposar un càstig al mateix, càstig que hauria obviament de tenir una finalitat resocialitzadora com preveu la Constitució.

La justícia restaurativa dona entrada a la víctima i posa l'accent en la seva reparació -no només econòmica- però, ahora, busca la responsabilització de l'infractor. Quan aquest s'enfronta a la víctima, directa o indirectament, i percep les conseqüències de la seva acció, s'inicia el camí cap a la resocialització de forma més decidida que amb la imposició d'una pena. La víctima surt "empo-

derada" del procés restauratiu, se li permet explicar com se sent i què necessita i pot deixar enrere el delicte.

Es responsable de la prova pilot sobre la implementació de la justícia restaurativa en les seccions de penals de l'Audiència penal. Des de quan s'està aplicant i quin balanç en fa?

Vam començar a derivar casos de delictes greus des de la Secció Tercera de l'Audiència Provincial de Barcelona a finals del 2018. L'objectiu era per una banda implementar l'article 15 de l'Estatut de la Victima i donar a les víctimes un espai restauratiu, per altra, anticipar possibles acords entre les parts que derivessin en sentències de conformitat.

Sabem que el moment del procés no afavoreix la participació de víctimes i presumptes responsables ja que ha passat temps des de la comissió del fet i per fi ha arribat la celebració del judici i s'acosta doncs al final del procés.

Malgrat aquests condicionants, en una primera valoració que hem fet, constatem que el primer objectiu s'ha assolit. S'han derivat una vintena de casos i totes les víctimes mostren la seva satisfacció per haver participat tot i que no han acceptat ni pactes ni trobades amb la part contrària.

En relació al segon objectiu, tot i que no han arribat a acords entre les parts en el procés restauratiu, en sis casos va haver sentència de conformitat.

Hem constatat que els lletrats tenen poc coneixement de què és la justícia restaurativa i quins són els seus avantatges i en alguns casos no afavoreixen la participació dels seus clients en aquest procés.

En quins àmbits jurisdiccionals és aplicable la Mediació a més del Civil, Mercantil i Penal?

La mediació o altres mètodes de resolució de conflictes són aplicables a tots els àmbits jurisdiccionals. De fet, en tenim clars exemples en l'àmbit laboral i en el contenciós-administratiu. En ambdós àmbits existien programes pilots que avellan no només l'ús de la mediació sinó els beneficis per a les parts. En la jurisdicció social, pràcticament tots els casos derivats a mediació acaben en acords. En l'àmbit contenciós-administratiu el programa pilot desenvolupat als Jutjats de Barcelona també està donant els seus fruits. En altres països europeus són mètodes consolidats i efectius. Manca però una adequada regulació que doni seguretat jurídica als jutges i a les parts.

La mediació en els processos judicials continua sent testimonial?

Cal una aposta real per la mediació, amb dotació pressupostària suficient i calen normes que regulin la derivació a mediació processals i substantius. La manca d'una regulació processal específica en els diferents àmbits jurisdiccionals dificulta el desenvolupament de les eines

de resolució alternativa de conflictes. Per altra banda, cal que els mediadors compleixin uns estàndards de qualitat a nivell estatal i fins i tot europeu com a garantia pel ciutadà.

La judicatura veu amb bons ulls la mediació? Quines accions o canvis hauria d'implantar el CGPJ?

El CGPJ ha fet una important tasca de difusió i va editar una guia de derivació a mediació en els diferents àmbits. Tot i així, encara som pocs els jutges i jutgesses que considerem que la tutela judicial efectiva com a Dret del ciutadà del que som responsables nosaltres, no s'esgota en l'aplicació de la llei, sinó en donar al ciutadà la millor solució al seu conflicte, i aquesta no és la resolució judicial. En molts casos, la solució acordada per les parts dona molta més satisfacció a ambdues i com he dit, evita conflictes futurs.

Com a vicepresidenta de GEMME quines accions estan promovent per promoure els ADR en general i la mediació en particular?

GEMME (Grup Europeu de Magistrats per la Mediació) ha estat el principal impulsor de la mediació com a eina de justícia. Els jutges i jutgesses que van fundar GEMME a Espanya i als que hem seguit aquest camí hem estat els principals impulsors de la implicació judicial en el desenvolupament dels mètodes alternatius de resolució de conflictes. Hem col·laborat amb el CGPJ,

“Existeixen programes pilots de mediació en l'àmbit laboral i en el contenciós-administratiu que avalen tan la via com els beneficis per a les parts”

amb qui vam subscriure un conveni ja a l'any 2013 i des de llavors hem establert vincles de col·laboració amb moltes altres institucions, com universitats i associacions pel foment de la cultura de la pau i la resolució alternativa de conflictes no només a nivell estatal sinó també a nivell europeu. Per altra banda, formem part del Fòrum de la Mediació del Ministeri de Justícia per fer realitat la implementació de la mediació en l'Administració de justícia de forma general i amb seguretat jurídica.

Els plans d'estudis dels graus de dret haurien d'incloure alguna assignatura sobre el coneixement de la mediació per fomentar-ne el seu ús?

Es clar que així hauria de ser. Des de GEMME treballam per a la inclusió de la mediació als plans d'estudis a nivell universitari. Amb aquesta finalitat, treballam conjuntament amb la CUEMYC (Conferència Universitaria para el Estudio de la Mediación y el Conflicto) i amb el CGPJ per la inclusió de la mediació en oposicions a la carrera judicial i fiscal.

També estem treballant en el foment de la cultura de la pau i dels mètodes de resolució de conflictes a les escoles. Els canvis socials només vindran de la mà d'un canvi cultural i per això mirem als infants com a futurs ciutadans.